

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 О. Б. Жильцов

«» 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ

Галузь знань – 0202 «Мистецтво»

Спеціальність – 8.02020401 «Музичне мистецтво»

Спеціалізація – «Викладання музичного інструмента»

Освітній рівень – другий (магістерський)

Інститут мистецтв

2015 – 2016 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

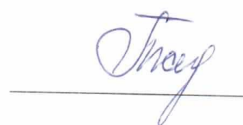
А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика навчання гри на музичному інструменті» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» спеціальності «Музичне мистецтво» спеціалізації «Викладання музичного інструмента» другого (магістерського) освітнього рівня.

Розробник: **Пляченко Тетяна Миколаївна**, доктор педагогічних наук, професор кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв
Протокол від 02 вересня 2015 року № 1.

Завідувач кафедри
інструментально-виконавської майстерності

Г. М. Пляченко

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	3
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
I. Опис предмета навчальної дисципліни	5
II. Тематичний план навчальної дисципліни	6
III. Програма навчальної дисципліни	8
Модуль 1 (лекційний)	8
Модуль 2 (практичний)	11
IV. Навчально-методична карта дисципліни	17
V. Завдання для самостійної роботи	18
VI. Індивідуальна навчально-дослідна робота	19
VII. Система поточного та підсумкового контролю	22
VIII. Методи навчання	26
IX. Методичне забезпечення курсу	28
X. Рекомендована література	28
Основна література	28
Додаткова література	29

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Формування фахової компетентності майбутнього викладача музичного мистецтва в університеті здійснюється на заняттях з дисциплін історико-теоретичного, вокально-хорового та інструментально-виконавського циклів, засвоєння яких забезпечує теоретичну, практичну і методичну підготовку студентів до професійної діяльності.

Однією із дисциплін, вивчення якої дає змогу студентам другого (магістерського) освітнього рівня спеціалізації «Викладання музичного інструмента» опанувати методи формування й розвитку інструментальної техніки, є навчальний курс «Методика навчання гри на музичному інструменті».

Робоча програма «Методики навчання гри на музичному інструменті» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньої програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану галузі знань 0202 «Мистецтво» спеціальності 8.02020401 «Музичне мистецтво» 2015 року вступу.

У програмі визначено: 1) обсяг теоретичних знань і практичних умінь, які мають опанувати студенти, що здобувають кваліфікацію «Викладач музичного інструмента» відповідно до освітньої програми другого (магістерського) рівня; 2) групи компетенцій, необхідних майбутнім викладачам музичного інструмента для професійної діяльності у середніх загальноосвітніх та вищих навчальних закладах; 3) розподіл навчального матеріалу за модулями (змістовими модулями) та академічного часу для його засвоєння; 4) форми й види навчальної діяльності студентів у процесі засвоєння фахової методики; 5) необхідне методичне забезпечення та систему оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу.

Мета викладання дисципліни – опанування студентами методики навчання учнів/студентів гри на музичному інструменті.

Завдання навчального курсу – засвоєння студентами:

- методів формування виконавської постановки учня-інструменталіста;
- методів формування виконавської техніки учня (студента) у процесі роботи над гаммами, вправами, етюдами, та інструментальними творами;
- засобів розвитку музичних здібностей учнів (студентів) в інструментальному класі;
- принципів планування навчального репертуару учня-інструменталіста;
- принципів організації навчального процесу в інструментальному класі.

Міждисциплінарний взаємозв'язок. Засвоєння навчального курсу «Методики навчання гри на музичному інструменті» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких навчальних дисциплін: музичний інструмент; оркестровий клас; теорія музичної освіти.

Вивчення дисципліни «Методика навчання гри на музичному інструменті» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних **компетентностей**:

- *методична* (володіння методикою викладання дисциплін інструментально-виконавського циклу; знання специфіки та методів навчання студентів музично-педагогічної спеціальності; розуміння змісту та принципів укладання навчальних і робочих програм з фахових дисциплін);

- *інструментально-педагогічна* (здатність застосовувати інструментально-виконавські уміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності; знання інструментально-педагогічного репертуару та володіння методами роботи над творами різної форми, жанру, стилю; володіння методами навчання гри на музичному інструменті та методикою викладання музичного інструмента у вищій школі);

- *музично-теоретична* (знання теорії музичної освіти в Україні та за рубежом, принципів і методів навчання студентів вищих мистецьких навчальних закладів; здатність застосовувати у навчальній та професійній діяльності знання з історії і теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів);

- *методологічна* (здатність визначити малодосліджені аспекти інструментальної педагогіки; володіння методологією науково-педагогічного дослідження, дотримання логіки наукового пошуку через раціональне застосування методологічних підходів, методів і засобів у процесі виконання індивідуального науково-дослідного завдання);

- *інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, необхідних для засвоєння фахової методики; здатність до ефективного використання інформаційних технологій у навчанні гри на музичному інструменті);

- *комунікативна* (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності; здатність працювати у команді; вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення; здатність до професійного спілкування іноземною мовою);

- *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ»

Курс: підготовка магістрів	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4</p> <p>Кількість модулів: 2</p> <p>Кількість змістових модулів: 5</p> <p>Загальна кількість годин: 120</p> <p>Кількість годин на тиждень: 2</p>	<p>Шифр та назва галузі знань: 0202 «Мистецтво»</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 8.02020401 «Музичне мистецтво»</p> <p>Освітній рівень: другий (магістерський)</p>	<p>Дисципліна <i>вибіркова</i></p> <p>Рік підготовки: <i>I</i></p> <p>Семестри: <i>I</i></p> <p>Аудиторні заняття: 32 години : лекції – 22 год.; практичні – 10 год.;</p> <p>Модульний контроль: 8 год.</p> <p>Семестровий контроль: 30 год.</p> <p>Самостійна робота: 50 год.</p> <p>Форма підсумкового контролю: <i>екзамен</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ»

МОДУЛЬ 1 – ЛЕКЦІЙНИЙ								
№ теми	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1								
Теоретичні основи інструментальної педагогіки								
1.1	Завдання, функції та напрями розвитку інструментальної педагогіки.	4	2	2		2		
1.2	Організація навчання в інструментальному класі.	4	2	2		2		
1.3	Фахові компетентності педагога-інструменталіста.	4	2	2		2		
Разом		12	6	6		6		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2								
Формування виконавської техніки учня-інструменталіста								
2.1	Методи формування виконавської постановки учня-інструменталіста.	4	2	2		2		
2.2	Формування початкових навичок гри на музичному інструменті.	4	2	2		2		
2.3	Засоби розвитку музичних здібностей учнів (студентів) в інструментальному класі.	4	2	2		2		
Разом		12	6	6		6		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3								
Методи засвоєння навчального репертуару в інструментальному класі								
3.1	Методи роботи над гаммами, вправами та етюдами.	6	4	4		2		
3.2	Завдання і зміст роботи над інструментальним твором.	6	4	4		2		
3.3	Формування навичок ансамблевої гри у процесі засвоєння інструментальних дуетів (тріо).	4	2	2		2		
МКР за темами лекційного модуля		4					4	
Разом		20	10	10		6	4	

МОДУЛЬ 2 – ПРАКТИЧНИЙ								
№ теми	Назви практичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1								
Формування навчального репертуару учня (студента)								
1.1	Добір гам, вправ та етюдів для формування різних видів виконавської техніки учня (студента).	6	2		2	4		
1.2	Формування навчального інструментального репертуару для учнів (студентів) з різним рівнем загальної музичної підготовки.	6	2		2	4		
Разом		12	4		4	8		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2								
Методи розвитку інструментально-виконавської техніки учня (студента)								
2.1	Формування виконавської техніки учня (студента) у процесі роботи над гами, вправами, етюдами.	6	2		2	4		
2.2	Формування виконавської майстерності учня (студента) у процесі роботи над інструментальними творами.	6	2		2	4		
2.3	Методи засвоєння ансамблевих творів в інструментальному класі.	6	2		2	4		
МКР за темами практичного модуля		4					4	
ІНДЗ		12				12		
Семестровий контроль		30						30
Разом		64	6		6	24	4	30
Усього за семестр		120	32	22	10	50	8	30

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ»

МОДУЛЬ 1 (ЛЕКЦІЙНИЙ)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретичні основи інструментальної педагогіки

Тема 1.1. (2 год.). Завдання, функції та напрями розвитку інструментальної педагогіки. Предмет і об'єкт інструментальної педагогіки. Функції інструментальної педагогіки: 1) соціальна; 2) аксіологічна; 3) педагогічна. Напрями розвитку інструментальної педагогіки – індивідуальне навчання учнів (студентів), групове (ансамблеве), колективне (оркестрове) навчання. Завдання підготовки учнів (студентів) в інструментальному класі: 1) формування технічно-виконавських навичок та інтерпретаторських умінь; 2) розвиток музичних здібностей; 3) формування сценічної культури; 4) виховання естетичних смаків та ціннісних орієнтацій у сфері інструментального виконавства. Сутність виконавської школи.

Тема 1.2. (2 год.). Організація навчання в інструментальному класі. Структура і зміст заняття в інструментальному класі. Особливості проведення занять з основного музичного інструменту в закладах початкової мистецької освіти (дитячих музичних школах, школах мистецтв, центрах дитячо-юнацької творчості). Вимоги до проведення занять в інструментальних класах педагогічного коледжу. Структура заняття з основного музичного інструменту у вищому педагогічному навчальному закладі (робота над гамами, вправами, етюдами; вивчення поліфонічних творів; робота над творами великої форми; вивчення п'єс). читання з аркуша, теоретичний аналіз, доскональне вивчення твору, ескізна робота над твором.

Тема 1.3. (2 год.). Фахові компетентності педагога-інструменталіста: інструментально-виконавські (вільне володіння муз. інструментом; здатність до музично-педагогічної та концертно-виконавської діяльності; наявність власного виконавського стилю, творчого іміджу тощо; знання історії та традицій вітчизняної і зарубіжної інструментальних шкіл; знання теоретичних основ сольного інструментального виконавства); музично-педагогічні (знання програмових вимог з основного музичного інструмента; знання змісту навчальної дисципліни, принципів і методів її викладання); методичні (володіння методикою навчання гри на музичному інструменті; знання методів роботи над гамами, вправами, етюдами, творами великої і малої форм); проєктивно-конструктивні (проєктування, добір і

систематизація навчального репертуару для проведення індивідуальних занять з основного музичного інструменту зі студентами з різним рівнем підготовки; розроблення плану самостійної роботи студента); діяльнісні (наявність досвіду, здатність і готовність виконувати функції викладача основного музичного інструмента).

Основні поняття змістового модуля 1: завдання інструментальної педагогіки; принципи навчання; методи навчання; виконавська техніка; виконавська інтерпретація; виконавська школа; фахові компетентності.

Література основна: [2; 3; 4; 13; 14; 15; 20].

Література додаткова: [23; 28; 29; 30; 36; 46].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Формування виконавської техніки учня-інструменталіста

Тема 2.1. (2 год.). Методи формування виконавської постановки учня-інструменталіста. Значення постановки у формуванні техніки гри на музичному інструменті. Особливості постановки у виконавців на різних інструментах (фортепіано, баян, акордеон, бандура, гітара, скрипка, віолончель, контрабас, духові інструменти). Вади виконавської постановки та її наслідки у формуванні інструментальної техніки.

Тема 2.2. (2 год.). Формування початкових навичок гри на музичному інструменті. Ознайомлення учня (студента) з історією розвитку та будовою музичного інструмента. Елементарні навички звуковидобування у різних груп музичних інструментів (клавішних, пневматично-язичкових, смичкових, щипкових, мундштукових, язичкових, ударних тощо). Комплекс вправ для розвитку в учнів (студентів) навичок звуковидобування та звуковедення. Закріплення означених навичок у процесі роботи над інструментальними п'єсами кантиленного характеру. Штрихова техніка. Формування аплікатурних прийомів.

Тема 2.3. (2 год.). Засоби розвитку музичних здібностей учнів (студентів) в інструментальному класі. Природа музичних здібностей. Поняття музикальності (за Б. Тепловим). Музичний слух та його значення у вихованні інструменталіста. Значення музичної пам'яті в роботі учня (студента) над музичним твором. Відчуття метроритму та його дотримання в процесі вивчення музичного твору. Розвиток тембрового слуху учня (студента) в інструментальному класі. Художньо-образне мислення інструменталіста та виконавська інтерпретація.

Основні поняття змістового модуля 2: виконавська постановка; техніка гри; виконавська інтерпретація; звуковидобування; звуковедення; музичні здібності.

Література основна: [1; 2; 5; 6; 7; 17; 18; 20; 22].

Література додаткова: [24; 26; 28; 29; 31; 42; 43; 50; 55; 69; 72].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Методи засвоєння навчального репертуару в інструментальному класі

Тема 3.1. (4 год.). Методи роботи над гаммами, вправами та етюдами. Технічний матеріал як засіб формування і вдосконалення виконавської техніки учня-інструменталіста. Функціональне призначення гам, вправ і етюдів. Формування й розвиток певних умінь і навичок шляхом багаторазового повторення чітко визначених дій. Структура домашніх занять з розвитку виконавської техніки: 1) виконання комплексу технічних вправ на різні види техніки (засвоєння аплікатурних прийомів, формування штрихової техніки, розвиток рухливості пальців, опанування кантилени тощо); 2) гра етюдів на певні види техніки з урахуванням технічних труднощів твору, що вивчається; 3) робота над інструментальними творами або їх уривками; 4) самоаналіз учнем (студентом) досягнутих результатів; 5) визначення завдань для подальшого вдосконалення виконавської майстерності.

Тема 3.2. (4 год.). Завдання і зміст роботи над інструментальним твором. Основні етапи роботи інструменталіста над твором: 1) теоретичний аналіз твору (визначення тонального плану, динаміки, агогіки, виконавських труднощів та методів їх подолання); 2) прослуховування твору в записі (за можливості), визначення інтерпретаційного плану та аналіз виконавських прийомів; 3) визначення ефективних методів і засобів виконавської інтерпретації; 4) робота над складними місцями (відпрацювання навичок виконання складних аплікатурних і штрихових прийомів), фразуванням, динамікою, агогікою; 5) робота над метроритмом, виконання окремих прийомів у повільному темпі з поступовим ускладненням завдань; виконання твору у визначеному автором темпі; 6) визначення завдань для подальшої роботи над інструментальним твором.

Тема 3.3. (2 год.). Формування навичок ансамблевої гри у процесі засвоєння інструментальних дуетів (тріо). Поняття ансамблю. ознайомлення учнів з особливостями камерно-інструментального виконавства (дуети, тріо тощо). Формування в учнів ансамблевої техніки (ритмічна синхронність, динамічний ансамбль, ансамблева інтонація,

фразування в ансамблі тощо). Засвоєння фортепіанних, скрипкових та ін. дуетів в інструментальному класі.

Основні поняття змістового модуля 3: гами, вправи, етюди; виконавський аналіз твору; робота над інструментальним твором; інтерпретація твору; камерно-інструментальний ансамбль; ансамблеві навички.

Література основна: [2; 5; 8 – 11; 17; 18; 20].

Література додаткова: [24; 26; 27; 1; 34; 48; 49; 50; 52; 69; 72].

МОДУЛЬ 2 (ПРАКТИЧНИЙ)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Формування виконавського репертуару учня (студента)

Тема 1.1. (2 год.). Добір гам, вправ та етюдів для формування різних видів виконавської техніки учня (студента). Робота зі збірниками гам і вправ для розвитку техніки гри на музичному інструменті (фортепіано, баяні, гітарі, скрипці і т. п.). Формування дидактичного матеріалу для занять в інструментальному класі. Добір технічного матеріалу для аудиторних занять з учнями, студентами. Засвоєння студентами методів класифікації вправ з метою формування певних інструментально-виконавських прийомів (вправи на різні види техніки: формування навичок звуковидобування на різних музичних інструментах; техніка звуковедення особливості роботи над кантиленою в процесі гри на різних інструментах; розвиток рухливості пальців тощо). Засвоєння студентами прийомів виконання вправ на різних інструментах. Робота із збірками етюдів на розвиток різних видів техніки інструменталіста. Аналіз студентами змісту етюдів. Визначення рівня складності етюдів для виконання на різних музичних інструментах та їхню придатність для початкового етапу занять в інструментальному класі. Самостійний добір етюдів на різні види техніки із навчальних збірників та їх технічно-виконавський аналіз. Ескізна робота над етюдами. Педагогічний аналіз роботи студентів на практичному занятті.

Тема 1.2. (2 год.). Формування навчального інструментального репертуару для учнів (студентів) з різним рівнем загальної музичної підготовки. Засвоєння структури навчального репертуару інструменталіста. Твори великої форми (інструментальні концерти, сонати, сюїти, варіації тощо). Поліфонічні твори (фуги, інвенції, прелюдії, партити тощо). Інструментальні п'єси. Етюди (навчальні, концертні). Ансамблі в

інструментальному класі (інструментальні дуети, тріо, квартети тощо). Структура навчального репертуару учня/студента-інструменталіста. Добір творів (робота з репертуарними збірками). Історико-стильовий і технічно-виконавський аналіз програмових творів. Складання навчальної програми для учня, студента-інструменталіста (піаніста, баяніста, акордеоніста, гітариста, скрипаля та ін.). Педагогічний аналіз роботи студентів на практичному занятті.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Методи розвитку інструментально-виконавської техніки учня (студента)

Тема 2.1. (2 год.). Формування виконавської техніки учня (студента) у процесі роботи над гаммами, вправами, етюдами. Виконавська постановка інструменталіста (специфіка постановки корпусу й рук піаніста, баяніста, акордеоніста, гітариста, скрипаля, віолончеліста, виконавців на духових інструментах). Особливості звуковидобування на клавішних, струнних і духових інструментах. Засвоєння специфіки звуковедення у різних груп інструментів (клавішних, пневматично-язичкових, струнно-смичкових, щипкових, дерев'яних і мідних духових). Методи самостійної роботи учня (студента) над інтонацією у смичковому виконавстві (зуквисотний слух і внутрішнє чуття твору; значення аплікатури і позицій у формуванні чистоти інтонації скрипаля, віолончеліста; координація музичного слуху і технічно-виконавських прийомів; слуховий самоконтроль виконавця). Досягнення чистоти інтонування в духовому виконавстві (роль виконавського дихання; дихання у різних регістрах; слухове регулювання). Формування навичок звуковедення у різних видах інструментального виконавства (клавішного, смичкового, щипкового, духового). Розвиток вправності пальців виконавців на різних музичних інструментах (значення аплікатури; засвоєння аплікатурних прийомів). Особливості формування штрихової техніки інструменталістів. Педагогічний аналіз роботи студентів на практичному занятті.

Тема 2.2. (2 год.). Формування виконавської майстерності учня (студента) у процесі роботи над інструментальними творами. Зміст самостійної роботи учня (студента) над інструментальним твором (прослуховування твору в записі; читання нотного тексту твору з аркуша; історико-стильовий, музично-теоретичний і технічно-виконавський аналіз твору; визначення доцільних музично-виражальних засобів та методів їх реалізації; виявлення виконавських труднощів; детальна робота над окремими фрагментами твору в повільному темпі з дотриманням штрихів, аплікатури, динамічних відтінків; поступове ускладнення технічно-

виконавських завдань). Засвоєння навичок інтерпретаційних навичок (дотримання виконавцем авторського задуму – точність відтворення нотного тексту, метроритмічна чіткість, динаміка, агогіка, фразування, доцільне застосування засобів музичної виразності тощо). Реалізація учнем (студентом) набутих у процесі навчання виконавських навичок, умінь, методів і прийомів (аналітико-слухових, аплікатурних, штрихових тощо) у сценічній діяльності. Методи втілення художнього образу музичного твору в процесі виконавської інтерпретації. Відпрацювання навичок сценічної діяльності соліста-інструменталіста.

Тема 2.3. (2 год.). Методи засвоєння ансамблевих творів в інструментальному класі. Засвоєння специфіки роботи соліста-інструменталіста з концертмейстером. Особливості виконання інструментальних творів з супроводом. Типи й види інструментальних ансамблів. Основні складові ансамблевого виконавства (ритмічна і динамічна синхронність; баланс ансамблевого звучання; застосування елементів диригування в процесі виконання ансамблевого твору; психологічна взаємодія партнерів з ансамблем; навички сценічно-ансамблевої діяльності). Формування й розвиток ансамблевих умінь в інструментальних дуетах, тріо, квартетах, квінтатах. Розподіл виконавських функцій в камерно-інструментальних ансамблях. Урахування технічних можливостей та акустичних особливостей ансамблевого виконавства. Засвоєння елементів сценічної культури ансамблевих виконавців. Педагогічний аналіз роботи студентів на практичному занятті.

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Вправи для розвитку техніки гри на інструменті:

- К. Черні. Школа вправності;
- Г. Шрадїк. Вправи для скрипки.

Етюдї на різні види техніки:

- Й. Крамер. Етюдї для фортепіано;
- В. Мазас. Етюдї для скрипки;
- Е. Донт. Етюдї для скрипки;
- Ф. Крейцер. Етюдї для скрипки.

Інструментальні концерти:

- Й.С. Бах. Концерт для фортепіано з оркестром f-moll;
- А. Вївальді. Концерт для 2-х скрипок з оркестром a-moll;
- Й. Гайдн. Концерт для віолончелї з оркестром C-dur;
- В.А. Моцарт. Концерт для скрипки з оркестром G-dur;

- Д. Бортнянський. Концерт для клавесину з оркестром D-dur;
- Ф. Мендельсон. Концерт для скрипки з оркестром e-moll.

Сонати:

- Й.С. Бах. Сонати для скрипки соло;
- Й.С. Бах. Партити для скрипки соло;
- В.А. Моцарт. Фантазія d-moll;
- Д. Чимароза. Соната для фортепіано A-dur;
- Г.Ф. Гендель. Соната для скрипки і фортепіано D-dur;
- П. Хіндеміт. Соната для флейти і фортепіано;
- Л. Бетховен. Соната для фортепіано № 8;
- Б. Лятошинський. Соната № 5 (частина IV).

Інструментальні п'єси:

- О. Власов. „Мелодія”;
- Р. Глієр. „Вальс”;
- Е. Гріг. „У печері гірського короля”;
- Е. Гріг. „Танець Анітри”;
- К. Дакен. „Зозуля”;
- Д. Кабалевський. „Імпровізація”;
- Ф. Крейслер. „Радість кохання”;
- Ф. Ліст. „Канцона”;
- Ж. Масне. „Елегія”;
- С. Прокоф'єв. „Монтекі і Капулетті”. „Любов до трьох апельсинів”;
- Г. Свиридов. „Романс”;
- К. Сен-Санс. „Лебідь”;
- М. Скорик. „Мелодія”;
- П. Чайковський. „Мелодія”;
- Ф. Шопен. „Полонез” A-dur;
- Д. Шостакович. „Романс”;
- Р. Щедрін. „Наслідування Альбенісу”.

Ансамблеві твори:

- Г.Ф. Гендель. „Пасакалія”;
- А. Дворжак. „Мелодія”;
- К. Караєв. „Адажіо” із балету „Сім красунь”;
- З. Фібіх. „Поема”;
- А. Хачатурян. „Танок дівчат” із балету „Гаяне”;
- М. Чулак. „Концертний вальс”.
- Д. Шостакович. „Полька”;
- Д. Шостакович. „Іспанський танець”;
- Ф. Шуберт. „Музичний момент”.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

(50 годин)

1. Самостійне опрацювання студентами науково-педагогічної і мистецтвознавчої літератури. Ознайомлення з навчальними програмами з основного музичного інструмента. Робота з навчальними посібниками, підручниками, репертуарними збірками тощо. Самостійний пошук інформації в мережі Інтернет. Аналіз різних методик навчання гри на музичних інструментах (вітчизняних, зарубіжних). Виявлення найбільш ефективних методів роботи над вправами, гаммами, етюдами, інструментальними творами.

2. Спостереження за роботою викладачів інструментально-виконавських дисциплін. Аналіз методів формування й розвитку виконавської майстерності учнів/студентів-інструменталістів. Аналіз навчального репертуару. Аналіз аудиторної і концертної діяльності учнів та студентів. Виявлення спільного й відмінного у роботі інструменталістів (піаністів, скрипалів, виконавців на духових і народних інструментах). Порівняльний аналіз сольного та ансамблевого виконавства.

3. Моделювання окремих видів діяльності викладача-інструменталіста. Добір і систематизація вправ, гам, етюдів на різні види техніки. Формування навчального репертуару учня (студента). Підбір відповідного технічного матеріалу до інструментальних творів.

4. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ). Опрацювання літератури з теми дослідження. Аналіз останніх наукових досліджень з обраної тематики. Постановка проблеми та визначення аспектів, що потребують дослідження і наукового обґрунтування. Виклад основних положень ІНДЗ, формулювання висновків, оформлення додатків і списку використаних джерел. Підготовка до захисту та презентації ІНДЗ.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА

дисципліни «Методика навчання гри на музичному інструменті»

освітній рівень – другий (магістерський), спеціальність 8.02020401 «Музичне мистецтво»,
спеціалізація «Викладання музичного інструмента», **I семестр**

Навчальні тижні	1	2	3	4	5	6	7 – 8	9 – 10	11	12	13	14	15	16	17	18	ПК	
Модулі	Лекційний модуль									МК	Практичний модуль					МК		
Назва модуля	Змістовий модуль 1: Теоретичні основи інструментальної педагогіки			Змістовий модуль 2: Формування виконавської техніки учня-інструменталіста			Змістовий модуль 3: Методи засвоєння навчального репертуару в інструментальному класі				Зміст. модуль 1: Формування навчального репертуару учня (студента)		Зміст. модуль 2: Методи розвитку інструментально-виконавської техніки учня (студента)					
Кількість балів за модуль	66 балів									25 б.	80 балів					25 б.		
Теми лекцій (відвід. –1 б. за заняття)	Тема 1.1 (1 бал)	Тема 1.2 (1 бал)	Тема 1.3 (1 бал)	Тема 2.1 (1 бал)	Тема 2.2 (1 бал)	Тема 2.3 (1 бал)	Тема 3.1 (2 бали)	Тема 3.2 (2 бали)	Тема 3.3 (1 бал)									
Теми прак. занять (відв. – 1 бал за заняття; відп. на 1 зан. – 10 балів)											Тема 1.1 (11 балів)	Тема 1.2 (11 балів)	Тема 2.1 (11 балів)	Тема 2.2 (11 балів)	Тема 2.3 (11 балів)			
Сам. робота (5 б. за од.)	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.+5 б.	5 б.+5 б.	5 б.		5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.			
Види поточного контролю										МКР за темами лекц. модуля (25 б.)						МКР за темами практ. модуля (25 б.)		
ІНДЗ (30 балів)	30 балів																	
	Усього без урахування коефіцієнта – 226 балів (коефіцієнт – 3,76)																	
Підсумковий контроль	40 балів																	Екзамен

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ Зміст. модуля	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
<i>Лекційний модуль</i>					
1.1	Завдання, принципи та методи інструментальної педагогіки.	2	2; 3; 4; 13; 14; 15; 20; 23; 28; 29; 30; 36; 46	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	5
1.2	Організація навчання в інструментальному класі.	2	2; 3; 4; 13; 14; 15; 20; 23; 28; 29; 30; 36; 46	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	5
1.3	Фахові компетентності педагога-інструменталіста.	2	2; 3; 4; 13; 14; 15; 20; 23; 28; 29; 30; 36; 46	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	5
2.1	Методи формування виконавської постановки учня-інструменталіста.	2	1; 2; 5; 6; 7; 17; 18; 20; 22; 24; 26; 28; 29; 31; 42; 43; 50; 72	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	5
2.2	Формування початкових навичок гри на музичному інструменті.	2	1; 2; 5; 6; 7; 17; 18; 20; 22; 24; 26; 28; 29; 31; 42; 43; 50; 55; 69; 72; 75	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	5
2.3	Засоби розвитку музичних здібностей учнів (студентів) в інструментальному класі.	2	1; 2; 5; 6; 7; 17; 18; 20; 22; 24; 26; 28; 29; 31; 42; 43; 50; 55; 69; 72	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	5
3.1	Методи роботи над гамами, вправами та етюдами.	2	2; 5; 8 – 11; 17; 18; 20; 24; 26; 27; 1; 34; 48; 49; 50; 52; 69; 72	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	10
3.2	Завдання і зміст роботи над інструментальними творами.	2	2; 5; 8 – 11; 17; 18; 20; 24; 26; 27; 1; 34; 48; 49; 50; 52; 69; 72	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	10
3.3	Самостійне засвоєння ансамблевих творів (інструментальні дуети, тріо).	2	2; 5; 8 – 11; 17; 18; 20; 24; 26; 27; 1; 34; 48; 49; 50; 52; 69; 72	Відтворення у процесі виконання МКР за темами лекційного модуля	5
<i>Практичний модуль</i>					
1.1	Самостійний добір гам, вправ та етюдів для формування різних видів виконавської техніки учня (студента).	4	2; 3; 4; 13; 14; 15; 20; 23; 28; 29; 30; 36; 46	Контроль на практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
1.2	Самостійне опрацювання навчального репертуару для учнів (студентів) з різним рівнем загальної музичної підготовки.	4	2; 3; 4; 13; 14; 15; 20; 23; 28; 29; 30; 36; 46	Контроль на практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.1	Засвоєння методів формування виконавської техніки учня (студента) у процесі роботи над гамами, вправами, етюдами.	4	2, 7, 8, 15, 17, 24	Контроль на практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.2	Опрацювання методів формування виконавської майстерності учня (студента) у процесі роботи над інструментальними творами.	4	1, 3, 6, 12, 15, 16, 20, 30	Контроль на практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.3	Самостійне опрацювання ансамблевих творів для вивчення в інструментальному класі	4	4, 20 – 22, 24, 26, 29, 31, 38, 41, 47, 49, 78	Контроль на практичному занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
	Підготовка ІНДЗ (робота над основним змістом, оформлення результатів дослідження)	12	1 - 79	Контроль на консультації	
	Усього	50			80

VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(реферат)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Виконання магістрантами ІНДЗ завершується захистом (презентацією) навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Методика навчання гри на музичному інструменті» – це вид науково-дослідної роботи (реферат) студента другого (магістерського) освітнього рівня, який містить елементи дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: поглиблене вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення та практичне застосування його вихідних положень у самостійній навчально-пізнавальній діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих під час лекційних, практичних, індивідуальних занять та охоплює частину навчального матеріалу.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання завдання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25 – 30	Відмінно
Достатній	16 – 24	Добре
Середній	10 – 15	Задовільно
Низький	0 – 9	Незадовільно

Сума балів, отриманих за ІНДЗ, ураховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Методика навчання гри на музичному інструменті».

Критерії оцінювання ІНДЗ

(навчально-дослідного завдання у вигляді реферату)

Бали	Критерії оцінювання реферату
25 – 30 балів	Робота студента є самостійною, творчою. Зміст і форма реферату відповідає плану. У рефераті витримана пропорційність частин. Матеріал викладений логічно й послідовно. Спостерігається термінологічна чіткість. Відсутні фактичні, орфографічні, пунктуаційні, граматичні та стилістичні помилки. Реферат оформлений згідно вимог. Обсяг відповідає встановленим нормам. Під час захисту студент вільно орієнтується в матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми, володіє майстерністю усної доповіді (риторичні уміння; уміння тримати тезу та розгортати її у відповідності до рамок доповіді; уміння визначати особисту позицію; уміння тримати контакт із аудиторією; правильність мови) та її електронної презентації.
16 – 24 бали	Простежується творчий підхід до виконання реферату. Матеріал викладений послідовно, відповідає плану. Іноді простежується порушення логіки. Структура відповідає формі реферату. Наявні незначні фактичні, орфографічні, пунктуаційні, граматичні та стилістичні помилки. Реферат оформлений згідно вимог. Обсяг відповідає встановленим нормам. Під час захисту студент вільно орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. Виявляє достатньо умінь усної доповіді.
10 – 15 балів	Простежується спроба підійти до написання реферату самостійно і творчо. Однак план реферату недосконалий, у ньому спостерігається змішування цільових установок. Загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, установлювати співвідношення між частинами. Наявні фактичні, орфографічні, пунктуаційні, граматичні та стилістичні помилки. У оформленні є деякі недоліки. Обсяг відповідає встановленим нормам. Під час захисту студент вільно орієнтується в матеріалі, але висловлює свої думки недостатньо аргументовано. Виявляє лише окремі уміння усної доповіді.

0 – 9 балів	Реферат написаний нашвидку, фрагментарно, позначений несамотійним підходом до виконання. План відсутній або не відповідає змісту й формі. Тема не розкрита. При захисті студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.
-------------	---

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ (ІНДЗ)

1. Зміст професійної діяльності викладача-інструменталіста школи (факультету, інституту) мистецтв.
2. Інструментальне виконавство України й зарубіжжя та його значення у вихованні учня/студента-інструменталіста.
3. Історія розвитку та традиції інструментальної педагогіки в Україні.
4. Роль педагогічної спадщини видатних виконавців у формуванні майбутнього інструменталіста.
5. Зміст роботи над музичним твором в інструментальному класі.
6. Особливості смичкового виконавства та методи навчання скрипалів (альтистів, віолончелістів) в інструментальному класі.
7. Використання традицій вітчизняного фортепіанного виконавства у підготовці учнів/студентів-піаністів.
8. Розвиток баянного виконавства України і зарубіжжя та його вплив на формування виконавської майстерності учня/студента-баяніста.
9. Методи підготовки учня/студента-інструменталіста до концертного виступу.
10. Формування навичок гри на духових інструментах в інструментальних класах школи (факультету, інституту) мистецтв.
11. Формування техніки гри на струнно-щипкових інструментах в інструментальних класах школи (факультету, інституту) мистецтв.
12. Самостійна робота учня/студента-інструменталіста над творами великої форми.
13. Етапи роботи учня/студента-інструменталіста над поліфонічним твором.
14. Зміст роботи учня/студента-інструменталіста над концертними п'єсами.
15. Методи формування навичок ансамблевої гри в інструментальному класі школи (факультету, інституту) мистецтв.
16. Імпровізація як засіб творчої діяльності учня/студента інструменталіста.
17. Застосування прийомів джазового виконавства в інструментальних класах школи (факультету, інституту) мистецтв.
18. Застосування ІТ-технологій в інструментальних класах школи (факультету, інституту) мистецтв.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Розподіл балів, що присвоюються студентові упродовж вивчення дисципліни «Методика навчання гри на музичному інструменті»

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Сума балів
1	Відвідування лекцій	1	11	11
2	Відвідування практичних занять	1	5	5
3	Робота на практичних заняттях (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та ін.)	10	5	50
4	Самостійна робота (виконання домашнього завдання за темами лекційного і практичного модулів)	5	16	80
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50
6	Виконання ІНДЗ (написання реферату)	30	1	30
	Усього без урахування коефіцієнта – 226 балів (коефіцієнт – 3,76)			
7	Екзамен	40	1	40

Максимальна кількість підсумкових балів становить:

- **226 балів** за період роботи до екзамену, що прирівнюється до **60 балів** з урахуванням коефіцієнта (**3,76**).
- **40 балів** за екзамен.

Максимальний рейтинговий показник – 100 балів.

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Методика навчання гри на музичному інструменті» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, в якій зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних

видів контролю та порядок їх переведення в національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблиці, де зазначено загальні критерії оцінювання успішності студентів.

Кожний модуль включає бали за відвідування занять, поточну роботу на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У процесі оцінювання навчальних робіт застосовуються такі методи:

- усного контролю (індивідуальне опитування, співбесіда, ПМК);
- письмового контролю (модульне письмове опитування, перевірка реферату);
- самоконтролю (самоаналіз, самооцінка та самокоригування студентом своїх музично-виконавських і педагогічних дій).

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Критерії
90 – 100	«Відмінно»	А	«Відмінно» ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, уміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної і додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань і вмінь.
82 – 89	«Добре»	В	«Добре» ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної і додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення й оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
75 – 81	«Добре»	С	«Добре» (в загальному вірне виконання навчальних завдань з певною кількістю суттєвих помилок).

69 – 74	«Задовільно»	D	«Задовільно» ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
60 – 68	«Задовільно»	E	«Задовільно» (виконання навчального завдання задовольняє мінімальним критеріям).
35 – 59	«Незадовільно»	FX	«Незадовільно» виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлено початковими уявленнями про предмет вивчення. Студент має можливість повторного складання заліку.
1 – 34	«Незадовільно»	F	«Незадовільно» (з обов'язковим повторним вивченням курсу).

**Шкала та критерії оцінювання відповіді студента
на екзамені з методики навчання гри на музичному інструменті**

Кількість балів	Критерії
35 – 40	Відмінне володіння теоретичними й методичними знаннями з курсу. Ґрунтовна і повна відповідь на 2 питання екзаменаційного білета. Уміння вільно виконувати практичні завдання з відповідних тем, передбачених навчальною програмою. Знання основної і додаткової літератури з дисципліни. Вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань і вмінь.
30 – 34	Вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни. Успішне виконання практичних завдань з відповідних тем. Знання основної і додаткової літератури, здатність до

	самостійного поповнення й оновлення знань. Наявність у відповіді студента незначних помилок.
25 – 29	В загальному вірне виконання екзаменаційних завдань з певною кількістю суттєвих помилок.
20 – 24	Вияв знань основного матеріалу курсу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності. Поверхова обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у відповіді на екзаменаційні питання, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
15 – 19	Відповідь студента на питання екзаменаційного білета задовольняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни.
10 – 14	Відповідь студента поверхова, знання з курсу фрагментарні, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Студент має можливість повторного складання екзамену.
1 – 9	Студент виявив незадовільний рівень знань та неспроможність до фахової діяльності після закінчення ВНЗ (потребує обов'язкового повторного вивчення курсу).

ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН

з дисципліни «Методика навчання гри на музичному інструменті»

1. Визначте завдання, функції та напрями розвитку інструментальної педагогіки.
2. Опишіть процес організації навчання в інструментальному класі школи мистецтв (музичної школи, центру дитячо-юнацької творчості).
3. Проаналізуйте особливості організації навчання в інструментальних класах інституту (факультету) мистецтв вищого навчального закладу.
4. Охарактеризуйте фахові компетентності педагога-інструменталіста.
5. Проаналізуйте та практично проілюструйте прийоми формування виконавської постановки учня-інструменталіста.
6. Проаналізуйте та практично проілюструйте прийоми звуковидобування та звуковедення на фортепіано (скрипці, гітарі, баяні, бандурі, трубі тощо).

7. Проаналізуйте та практично проілюструйте на інструменті (фортепіано, скрипці, гітарі, баяні, бандурі, трубі тощо) особливості застосування аплікатури у процесі виконання гам і вправ.
8. Проаналізуйте та практично проілюструйте на інструменті (фортепіано, скрипці, гітарі, баяні, бандурі, трубі тощо) основні види штрихів.
9. Опишіть процес формування початкових навичок гри на музичному інструменті.
10. Охарактеризуйте засоби розвитку музичних здібностей учнів (студентів) в інструментальному класі.
11. Окресліть складові навчального інструментального репертуару учня (студента).
12. Визначте роль гам, вправ та етюдів у формуванні техніки гри на музичному інструменті. Наведіть приклади такого дидактичного матеріалу для формування початкових інструментально-виконавських навичок.
13. Проаналізуйте завдання і зміст роботи над інструментальними творами в інструментальному класі школи мистецтв на прикладі нескладної п'єси для фортепіано (скрипки, гітари, баяна, бандури, труби тощо).
14. Проаналізуйте завдання і зміст роботи над інструментальними творами в інструментальному класі центру дитячо-юнацької творчості.
15. Охарактеризуйте особливості формування навичок ансамблевої гри у процесі засвоєння інструментальних дуетів (тріо).
16. Проаналізуйте принципи добору гам, вправ та етюдів для формування різних видів виконавської техніки учня (студента). Наведіть приклади.
17. Визначте особливості формування навчального інструментального репертуару для учнів (студентів) з різним рівнем загальної музичної підготовки. Наведіть приклади програмних творів.
18. Опишіть етапи домашньої роботи учня (студента) над інструментальним твором.
19. Здійсніть музично-теоретичний аналіз твору для фортепіано (скрипки, гітари, баяна, бандури, труби тощо).
20. Проаналізуйте нотний текст твору для фортепіано (скрипки, гітари, баяна, бандури, труби тощо) та визначте виконавські труднощі.

**Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентів у процесі вивчення навчального курсу
«Методика навчання гри на музичному інструменті»**

МОДУЛЬ 1 – лекційний									М К Р	МОДУЛЬ 2 – практичний					М К Р	І Н Д З
Змістовий модуль 1 (лекційні заняття + самостійна робота)			Змістовий модуль 2 (лекційні заняття + самостійна робота)			Змістовий модуль 3 (лекційні заняття + самостійна робота)				Змістовий модуль 1 (практичні заняття + самостійна робота)		Змістовий модуль 2 (практичні заняття + самостійна робота)				
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3		Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3		
6	6	6	6	6	6	12	12	6	25	16	16	16	16	16	25	30
Усього за період роботи до екзамену – 226 балів (без урахування коефіцієнта). Коефіцієнт – 3,76. Екзамен – 40 балів																

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- *словесний* (викладення основних положень навчального курсу);
- *ілюстративний* (показ викладачем інструментально-виконавських методів і прийомів);
- *ілюстративно-словесний* (поєднання викладачем пояснень з ілюстрацією виконавських прийомів);
- *репродуктивний* (відтворення студентами інструментально-виконавських прийомів, проілюстрованих викладачем);
- *репродуктивно-варіативний* (поєднання студентом запропонованих викладачем прийомів з іншими формами й методами інструментально-виконавської діяльності);
- *креативний, творчий* (створення студентами оригінальних варіантів інтерпретації музичних творів; нестандартний підхід до розв’язання сценічних ситуацій; опанування навичок імпровізації);
- *проблемно-пошуковий* (самостійний пошук студентом засобів і способів розв’язання проблемних ситуацій у процесі виконання навчальних завдань);
- *проектування* (створення власного проекту роботи над музичним твором; підготовка ІНДЗ з обраної теми);
- *модельовання* (імітація в навчальному процесі сценічних ситуацій і професійної діяльності інструменталіста-виконавця);
- *педагогічний аналіз* (формування у студентів навичок самоаналізу і самокоригування своїх музично-виконавських дій);
- *інтеграції* (акумуляція і синтез знань з різних фахових дисциплін у процесі інструментально-виконавської діяльності).

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- програма навчального курсу;
- тексти лекцій;
- навчально-методичні посібники й підручники: [1; 3; 9; 14; 15; 20];
- нотний матеріал для проведення практичних занять;
- музичні інструменти;
- наочність (схеми будови музичних інструментів тощо);
- відео- та аудіозаписи занять провідних музикантів-педагогів.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Алексеев А. Д. Творчество музыканта-исполнителя / Александр Дмитриевич Алексеев. – М. : Музыка, 1991. – 102 с.
2. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано: учеб. пособ. [для муз. вузов и училищ] / Александр Дмитриевич Алексеев. – М. : Музыка, 1978. – 288 с.
3. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство / Лев Аронович Баренбойм. – Л. : Музыка, 1974. – 287 с.
4. Бодина Е. А. Творческая природа музыкального исполнительства : автореф. дис. ... канд. искусствоведения: спец. 17.00.02 / Киев. Гос. консерватория им. П.И.Чайковского. – К., 1975. – 29 с.
5. Винокур Л. И. Первоначальное обучение искусству аккомпанемента : учеб.-метод. пособ. [в 2-х ч.] / Л. И. Винокур. – М. : МГПИ, 1978. – Ч. 1. – 46 с.
6. Вопросы музыкального исполнительства и педагогики : сб. ст. / ред.-сост. А. В. Малинковская ; Гос. муз.-пед. ин-т им. Гнесиных. – М. : Музыка, 1976. – Вып. 24. – 287 с.
7. Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики : сб. ст. / сост. С. Сапожников. – М. : Музыка, 1968. – 147 с.
8. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано / Т. П. Воробкевич. – Львів : ЛДМА, 2001. – 144 с.
9. Гинзбург Л. С. О работе над музыкальным произведением / Лев Соломонович Гинзбург. – [4-е изд., доп.]. – М. : Музыка, 1981. – 143 с.
10. Горенко Л. Работа баяниста над музичним твором / Л. Горенко. – К. : Музична Україна, 1982. – 49 с.
11. Готлиб А. Основы ансамблевой техники / А. Готлиб. – М.: Музыка, 1971. – 96 с.
12. Григорьев В. Ю. Музыкально-исполнительское искусство: проблемы стиля и интерпретации : сб. науч. тр. / Владимир Юрьевич Григорьев. – М. : МГК, 1989. – 158 с.
13. Гуральник Н. П. Розвиток скрипкової школи Східної Європи ХХ століття: історія, теорія, методика : навч.-метод. посібник / Н. П. Гуральник. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – 144 с.
14. Гуральник Н. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки / Н. Гуральник. – К. : Вища школа, 2007. – 312 с.
15. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяниста : навч. посіб. [для вузів] / М. А. Давидов. – К. : Муз. Україна, 1997. – 240 с.
16. Крючков Н. Искусство аккомпанемента как предмет обучения / Н. Крючков. – Л. : Музгиз, 1961. – 72 с.
17. Либерман Е. Я. Работа над фортепианной техникой / Евгений Яковлевич Либерман. – М. : Музыка, 1971. – 144 с.
18. Мильштейн Я. И. Воспитание пианистического мастерства / Яков Исаакович Мильштейн // Вопросы теории и истории исполнительства. – М. : Сов. композитор, 1983. – 262 с.

19. Пляченко Т. М. Методика роботи з музично-інструментальними колективами : навч.-метод. посібник [для студ. мистецького ф-ту пед. університету] / Т. М. Пляченко ; [Рекомендовано Мін. освіти і науки України]. – Кіровоград : „Імекс-ЛТД”, 2009. – 232 с.
20. Пляченко Т. М. Основи скрипкової педагогіки : навчальні матеріали [для студентів музично-педагогічного факультету] / Т.М. Пляченко. – Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. – 44 с.
21. Польская И. И. Камерный ансамбль: теоретико-культурологические аспекты : дис. на соискание учёной степени доктора искусствоведения : спец. 17.00.03 „Музыкальное искусство” / Ирина Ильинична Польская ; Харьк. гос. академия культуры. – Харьков, 2003. – 435 с.
22. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Борис Михайлович Теплов. – М. ; Л. : АПН РСФСР, 1947. – 335 с.

Додаткова:

23. Алексеев А. Д. Из истории фортепианной педагогики : хрестоматия / Александр Дмитриевич Алексеев. – К. : Музична Україна, 1974. – 163 с..
24. Андрейко О. І. Методи вдосконалення виконавського апарату інструменталіста : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія та методика навчання музики і музичного виховання” / Оксана Іванівна Андрейко. – Київ, 2004. – 19 с.
25. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс / Борис Владимирович Асафьев. – М. : Музыка, 1971. – 375 с.
26. Бай Ю. Теоретические основы совершенствования внутренней структуры музыкально-игровых движений баяниста : дис. на соискание учёной степени канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 / Юрий Николаевич Бай. – Вильнюс : 1986. – 182 с.
27. Баренбойм Л. Аппликатурные принципы Артура Шнабеля // Вопросы музыкально-исполнительского искусства. – М. : Музгиз, 1962. – Вып. 3. – С. 157 – 178.
28. Баренбойм Л. А. Школа игры на фортепиано: путь к музицированию / Л. А. Баренбойм. – М. ; Л : Сов. композитор, 1980. – Вып. 2. – 270 с.
29. Беликова В.В. Музыкальное исполнительство как вид художественно-творческой деятельности : автореф. дис... канд. искусствоведения: 17.00.02 / Киев. гос. консерватория им. П.И. Чайковского. – К., 1991. – 16 с.
30. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности / Л.Л. Бочкарёв. – М. : Ин-т психологии РАН, 1997. – 351 с.
31. Боярко Н. Б. Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 / Нац. муз. академія України. – К., 1997. – 20 с.
32. Браудо И. Об изучении клавирных сочинений Баха в музыкальной школе / И. Браудо. – М. ; Л : Музгиз, 1965. – 80 с.
33. Брыкина Г. Особенности работы пианиста-концертмейстера с виолончельным репертуаром / Г. Брыкина // Фортепиано. – 1999. – № 2. – С. 14 – 15.
34. Брянская Ф. Навык игры с листа, его структура и принципы развития / Ф. Брянская // Вопросы фортепианной педагогики. – М. : Музыка, 1976. – Вып. 4. – С. 46–62.
35. Вопросы теории и истории смычкового исполнительства : сб. науч. тр. / отв. ред. Ю.М. Крамаров ; ред.-сост. О.Ф. Шутьяков. – Л. : ЛОЛГК, 1985. – 198 с.
36. Вопросы фортепианной педагогики : сб. статей / под общ. ред. В. Натансона. – М. : Музыка, 1971. – Вып. 3. – 336 с.
37. Воскресенская Т. Заметки о чтении с листа в классе аккомпанемента / Т. Воскресенская // О мастерстве ансамблиста : сб. науч. трудов. – Л. : Изд-во ЛОЛГК, 1986. – С. 31–48.
38. Воскресенская Т. В. Эволюция русского камерно-инструментального жанра с участием фортепиано: проблемы, истоки, стадия формирования : автореф. дис... канд.

- искусствоведения: 17.00.02 / Санкт-Петербург. консерватория им. Н.А. Римского-Корсакова. – СПб., 1992. – 24 с.
39. Выготский Л. С. Психология искусства: анализ эстетической реакции / Лев Семёнович Выготский. – М. : Лабиринт, 1997. – 416 с.
 40. Гильбурд Г. Исполнительское искусство – сфера проявления художественной идеи / Г. Гильбурд. – Томск : Томский ун-т, 1984. – 197 с.
 41. Глущенко Ю. П. Импровизация как категория музыкального исполнительства : автореф. дис... канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 / Ю.П. Глущенко. – Киев. гос. консерватория им. П.И. Чайковского. – К., 1990. – 17 с.
 42. Горенко Л. М. Роль художественного воображения в раскрытии содержания музыкального произведения : метод. рекомендации / Харьковский ин-т искусств им. И.Д. Котляревского. – Х.. 1983. – 27 с.
 43. Готсдинер А. Л. Музыкальная психология / А. Л. Готсдинер. – М. : Мысль, 1993. – 190 с.
 44. Готсдинер А. Л. Подготовка учащихся к концертным выступлениям: к вопросу об эстрадном волнении / А. Л. Готсдинер // Методические записки по вопросам музыкального образования : сб. статей. – М. : Музыка, 1991. – Вып. 3. – С. 182 – 192.
 45. Григорян А. Г. Заметки преподавателя квартетного класса / А. Г. Григорян // Камерный ансамбль: педагогика и исполнительство [под ред. К. Х. Аджемова]. – М. : Музыка, 1979. – С. 124 – 135.
 46. Гуренко Е. Исполнительское искусство: методологические проблемы / Евгений Гуренко. – Новосибирск. НГК, 1985. – 86 с.
 47. Гусейнова Л. В. Формування готовності майбутніх учителів музики до інструментально-виконавської діяльності : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання музики і музичного виховання» / Лариса Василівна Гусейнова. – К., 2005. – 241 с.
 48. Давидян Р. Р. Квартетное искусство: проблемы исполнительства и педагогики : учеб. пособие [для муз. вузов] / Р. Р. Давидян. – М. : Музыка, 1984. – 269 с.
 49. Економова Е. К. Сумісна діяльність співака і концертмейстера у професійній підготовці студента-вокаліста: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Е. К. Економова. – Одеса, 2002. – 20 с.
 50. Еркина Е. Б. Психолого-педагогические условия формирования индивидуального стиля исполнительской деятельности музыканта-инструменталиста : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Е. Б. Еркина. – Мелитополь, 1996. – 200 с.
 51. Живов Л. Подготовка концертмейстеров-аккомпаниаторов в музыкальном училище / Л. Живов // Методические записки по вопросам музыкального образования. – М. : Музыка, 1966. – С. 329 – 345.
 52. Заринь Д. Фортепианное обучение как аспект формирования пианистической культуры // Методологические проблемы музыкальной педагогики / Д. Заринь. – М., 1991. – С. 77 – 79.
 53. Здобнов Р. Исполнительство – род художественного творчества / Р. Здобнов // Эстет. очерки. – [Вып.2] – М. : Музыка, 1967. – 150 с.
 54. Зильберквит М. А. Музыкально-исполнительское искусство / Марк Александрович Зильберквит. – М. : Знание, 1982. – 56 с.
 55. Искусствознание и психология художественного творчества / отв. ред. А. Зись, М. Ярошевский. – М. : Наука, 1988. – 270 с.
 56. Капустин Ю. В. Музыкант-исполнитель и публика: социологические проблемы современной концертной жизни : исследование / Ю. В. Капустина. – Л. : Музыка, 1985. – 160 с.
 57. Коган Г. Вопросы пианизма / Г. Коган. – М. : Сов. композитор, 1968. – 462 с.
 58. Корто А. О фортепианном искусстве / А. Корто. – М. : Музыка, 1965. – 463 с.

59. Кременштейн Б. Л. Воспитание самостоятельности учащихся в классе специального фортепиано / Берта Львовна Кременштейн. – М. : Музыка, 1966. – 220 с.
60. Крюкова И. А. Методы формирования импровизационных умений студентов в процессе концертмейстерской подготовки / И. А. Крюкова // Вопросы фортепианной педагогики. – М., 1980. – С. 124–131.
61. Кубанцева Е. И. Концертмейстерство – музыкально-творческая деятельность / Е. И. Кубанцева // Музыка в школе. – 2001. – № 2. – С. 38–40.
62. Кубанцева Е. И. Методика работы над фортепианной партией пианиста-концертмейстера / Е. И. Кубанцева // Музыка в школе. – 2001. – № 4. – С. 52–55.
63. Куперен Ф. Искусство игры на клавесине / Ф. Куперен. – М. : Музыка, 1973. – 162 с.
64. Либерман Е. Творческая работа пианиста с авторским текстом / Евгений Либерман. – М. : Музыка, 1988. – 234 с.
65. Люблинский А. П. Теория и практика аккомпанемента: методологические основы / А. П. Люблинский. – Л. : Музыка, 1972. – 80 с.
66. Мазель Л. А. Строение музыкальных произведений: учеб. пособие [для вузов] / Лев Абрамович Мазель. – М. : Музыка, 1986. – 527 с.
67. Мальцев С. М. Нотация и исполнение / Сергей Михайлович Мальцев // Мастерство музыканта-исполнителя. – М. : Музыка, 1976. – Вып. 2. – С. 68–104.
68. Мальцев С. М. О психологии музыкальной импровизации / Сергей Михайлович Мальцев. – М. : Музыка, 1991. – 85 с.
69. Мартинсен К. А. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано / Карл Адольф Мартинсен. – М. : Музыка, 1977. – 128 с.
70. Михайлов И. Вопросы восприятия и рационализации фактуры в фортепианных аккомпанементах // О мастерстве ансамблиста: сб. науч. трудов / отв. ред. Т. Воронина. – Л. : Изд-во ЛОЛГК, 1986. – С. 59–73.
71. Назаренко М. П. Актуальні проблеми інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики / М. П. Назаренко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // зб. наук. праць / редкол.: І. А. Зязюн (голова), Н. Г. Ничкало, С. У. Гончаренко та ін. – Київ; Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2007. – Вип. 15. – С. 365 – 369.
72. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Генрих Густавович Нейгауз. – [5-е изд.] – М. : Музыка, 1987. – 238 с.
73. Николаев А. Очерки по истории фортепианной педагогики и теории пианизма : [учеб. пособие] / Александр Николаев. – М. : Музыка, 1980. – 112 с.
74. Подольская В. В. Развитие навыков аккомпанемента с листа / В. В. Подольская // О работе концертмейстера / ред.-сост. М. Смирнов. – М. : Музыка, 1974. – С. 88 – 110.
75. Прокофьев Г. П. Формирование музыканта – исполнителя – пианиста / Григорий Петрович Прокофьев. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1956. – 480 с.
76. Радина И. О работе концертмейстера со студентом-вокалистом // О мастерстве ансамблиста : сб. науч. труд. / И. Радина. – Л. : Изд-во ЛОЛГК, 1986. – С. 73 – 83.
77. Рубинштейн А. Г. Лекции по истории фортепианной литературы / Антон Григорьевич Рубинштейн. – М. : Музыка, 1974. – 109 с.
78. Саїк Г. Ф. Формування виконавської майстерності у студентів на основі активізації емоційно-естетичного переживання музики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання музики і музичного виховання» / Г. Ф. Саїк. – К., 2000. – 19 с.
79. Скрипкина Э. А. Исполнительские качества учителя-музыканта как проблема исследования / Э. А. Скрипкина // Профессиональная подготовка учителя музыки общеобразовательной школы : сб. науч. тр. – М., 1978. – Вып. I. – С. 3 – 12.